

HKL-Liikelaitos

OSAVUOSIKATSAUS 1.1. – 30.9.2013

HKLjk 31.10.2013

HKL-Liikelaitos

Yhteisön nimi: HKL-Liikelaitos

Ajalta: 1.1.-30.9.2013

Toimintaympäristö ja toiminta

HKL toimii raitiovaunu- ja metroliikenteen tuottajana sekä Helsingin raideliikenneinfran kehittämisestä ja ylläpidosta vastaavana organisaationa. HKL tuottaa liikenne- ja infrapalveluja Helsingin seudun liikenne –kuntayhtymälle. HSL vastaa Helsingin seudun joukkoliikenteen järjestämisestä.

HKL:n toiminta perustuu raitiovaunu- ja metroliikennettä sekä Suomenlinnan liikennettä koskeviin liikennöintisopimuksiin sekä joukkoliikenneinfran kehittämistä ja ylläpitämistä koskevaan infrasopimukseen. Liikennöintisopimuksilla HSL ostaa HKL:ltä liikennepalveluja, infrasopimuksella HSL taas osallistuu HKL:n omistaman infran pääoma- ja ylläpitokustannuksiin.

Metro- ja raitioliikenteen matkustajamäärät ovat lisääntyneet alkuvuoden aikana edellisen vuoteen verrattuna. Metroliikenteessä tehtiin 48,1 milj. matkaa (2012: 45,6) tammi-syyskuussa ja raitioliikenteessä 37,5 milj. matkaa (2012: 36,8) tammi-elokuussa; raitioliikenteen syyskuun matkustajamäärä ei ole vielä tiedossa.

Tuottavuuden parantaminen ja mittaus

HKL-Liikelaitoksen tuottavuusmittarin suoritteena käytetään raitio- ja metroliikenteen paikakilometrejä painotettuna liikennöinti- ja infrakorvauksien indeksien mukaan. Panoksena mittarissa käytetään kokonaismenoja ilman korkomenoja ja varauksia.

HKL:n tuottavuusindeksi alkaa vuodesta 2010 (2010=100). Ennusteen mukaan HKL-Liikelaitoksen tuottavuuden indeksiluku on 105 (2012: 106).

Liikevaihto ja tulos

Koko vuoden liikevaihdon arvioidaan olevan 72,5 milj. euroa eli 2,3 milj. euroa tulosbudjettia pienempi. Liikevaihto koostuu pääosin HSL:ltä laskutettavista joukkoliikenneinfran ylläpitotuloista (63,3 milj. euroa), joita on toteutumassa 1,3 milj. euroa budjetoitua vähemmän. Suomenlinnan henkilöliikenteen liikennöintikorvauksia on toteutumassa 0,6 milj. euroa budjetoitua vähemmän. Kaupungin tukea HKL arvioi käyttävän 5,5 milj. euroa vuonna 2013 (TB: 5,9).

Liiketoiminnan muita tuottoja on kertymässä 4,7 milj. euroa budjetoitua enemmän. Liiketoiminnan muissa tuotoissa on mukana Töölönkadun asuinkiinteistöstä saatava 4,6 milj. euron myyntivoitto, jota ei ole mukana budjetissa.

Palvelujen ostoja, aineita ja tarvikkeita, henkilöstökuluja ja rahoituskuluja on toteutumassa budjetoitua vähemmän. Vastaavasti poistoja ja muita kuluja kertyy budjetoitua enemmän.

Koko vuoden tulosennuste ennen tilinpäätössiirtoja on 7,9 milj. euroa eli 4,5 milj. euroa budjetoitua parempi (ilman korvausta peruspääomalle tulosennuste ennen tilinpäätössiirtoja on 11,1 milj. euroa).

Investoinnit

HKL-Liikelaitoksen investointien toteutumisennuste on 68,9 milj. euroa, kun tulosbudjetin investoinnit ovat 111,9 milj. euroa. Uuteen Koskelaan varikkoon budjetoidusta 10,0 milj. eurosta on toteutunut 0,4 milj. euroa ja bussijokeriin varatuista 16,5 milj. eurosta on toteutunut 5,5 milj. euroa.

Helsingin Bussiliikenne Oy:n omistamien Ruskeasuon Varikkokiinteistö Oy:n osakkeiden siirtymisestä HKL:n hallintaan on toteutunut 5 miljoonan euron budjetoimaton investointi.

Tilikauden suurimmat investoinnit ovat uusien metrovaunujen ennakkomaksu 12,6 milj. euroa, automaattimetron maksut 11,1 milj. euroa ja metrovarikon rakentaminen 10,6 milj. euroa, milj.

Rahoitus

HKL-Liikelaitoksen kassavarat ovat -50,7 milj. euroa 30.9.2013 (31.12.2012: -41,6). Vuoden 2013 lopussa käytettävissä olevien kassavarojen (rahavarat ja kaupungin yhdystili) ennustetaan olevan -11,1 milj. euroa.

HKL-Liikelaitos nostaa uutta ulkoista lainaa 70,0 milj. euroa vuonna 2013.

Vastuusitoumukset

HKL-Liikelaitoksella on 69,6 milj. euroa lainaa 30.9.2013. Lainoista 50,0 milj. euroa on nostettu Euroopan investointipankilta ja 19,6 milj. euroa Pohjoismaiden investointipankilta.

Henkilöstö

HKL-Liikelaitoksen henkilöstömäärä oli 143 henkilöä 30.9.2013 (30.9.2012: 149). Vuoden 2012 lopussa henkilöstömäärä oli 144. Keskimäärin tammi-syyskuussa henkilöitä oli 147, kun vastaavalla kaudella vuonna 2012 henkilöitä oli 152.

Henkilöstökuluja on kertynyt tammi-syyskuussa 6.870.429,25 euroa (2012: 6.547.231,14).

Merkittävät tapahtumat liikelaitoksen toiminnassa raportointijaksolla ja tulevaisuuden näkymät

HKL:n tavoiteohjelmassa 2010 – 2015 on asetettu konkreettiset tavoitteet HKL:lle. Ohjelman toteutumista on seurattu säännöllisesti. Alkuvuoden toteutumaseurannan mukaan ohjelmassa vuodelle 2013 asetettujen tavoitteiden toteutuma-arvio (osatavoitteiden painotettu keskiarvo asteikolla 1-5) on 3,11 pistettä kun tavoite on 3,34 pistettä.

Osavuositarkastuksen aikana valmistui Hakaniemen raitiovaunupysäkkialueen perustusten ja raiteiden uusiminen. Metrovarikolla työt jatkuivat. Kaikki kesän ajaksi suunnitellut raitiotien peruskorjaukset toteutuivat suunnitellun mukaisesti. Meneillään ovat Kampin ja Kaisaniemen liukuportaiden peruskorjaus sekä Ruoholahden hissien peruskorjaus. Osavuositarkastuksen aikana käynnistyi Jokeri 2-tunnelin rakentaminen. Kokouksessaan 12.9. johtokunta hyväksyi Myllypuron aseman peruskorjaussuunnitelman ja lähetti sen edelleen kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustolle hyväksyttäväksi.

Metron automatisointiprojektin tilanne on edelleen aikataulun kannalta kriittisellä polulla. Projektin valmiusaste on 26.9.2013 kaikkiaan 56.2 % (Siemensin ilmoitus). Kolmen ensimmäisen M100-sarjan metrojunayksikön automaattiajoasennus viivästyi kaikkiaan runsaat seitsemän kuukautta ja lisäksi katsastuksen jälkeen metrojunayksiköissä on ollut erilaisia teknisiä vikoja, joiden vuoksi niitä on jouduttu ottamaan pois liikenteestä. Lisäksi M100-sarjan turvallisuustarkastuksessa on asetettu junayksiköiden matkustajakäytölle ehtoja, joiden osalta Siemensin toimenpiteet ovat vielä kesken.

Ensimmäinen M200-sarjan metrojunayksikkö luovutettiin Siemensille asennuksia varten maanantaina 9.9.2013, vaikka Siemens ei ollut vielä toimittanut M200-sarjan metrojunayksiköiden osalta HKL:lle sopimuksen vaatimusten mukaista asennusohjelmaa. Siemens ilmoitti tarvitsevansa yhden M200-sarjan metrojunayksikön voidakseen viimeistellä asennusohjelman sopimuksen mukaiseksi. M200-sarjan metrojunayksiköiden asennusten aloitus on myöhässä noin kahdeksan kuukautta verrattuna etenemissopimuksen aikatauluun.

Erityisen aikataulukriittinen ongelma on ollut automaattisten laituriovien suunnittelu niin, että ovet täyttävät kaikki automaattimetron toiminnallisuuteen ja turvallisuuteen liittyvät vaatimukset. Osapuolten neuvottelussa 20.9.2013 Siemens ilmoitti valmistelevänsä kahdeksan viikon kuluessa laituriovista sellaisen teknisen ratkaisun, joka täyttää sekä turvallisuuteen että toiminnallisuuteen liittyvät vaatimukset.

Vanhojen relepohjaisten asetinlaitteiden purkaminen on aloitettu heinäkuussa metrovarikolta, minkä jälkeen siirryttiin purkamaan matkustajalinjan asetinlaitteita. Purku on tehty päiväsaikaan eikä se ole vaikuttanut metron liikennöintiin. Purku saataneen lopulliseen päätökseen viikon 41 - 42 aikana (Siemensin ilmoitus). Siemens on ilmoittanut, että uuden ATS -ohjelman testaukset ovat menossa ja arvioitu käyttöönotto tapahtuu lokakuussa 2013 seitsemän kuukautta myöhässä verrattuna etenemissopimuksen mukaiseen aikatauluun.

Siemens on ilmoittanut, että M100-sarjan modifioitujen metrojunien työttestaukset (automaattiajossa) on aloitettu. HKL on pyytänyt Siemensiltä turvallisuusselvitystä siitä, että välillä automaattiajossa olevat metrojunayksiköt voidaan aina automaattiajon päätyttyä ottaa turvallisesti manuaaliseen liikenteeseen.

Myös uusien M300-junien toimitus kärsii aikatauluvaikeuksista, koska Siemens on ilmoittanut, että se ei pysty toimittamaan junien automaattilaitteita siinä aikataulussa kuin CAF:n varsinainen junaprojekti etenee. CAF on ilmoittanut 9 viikon aikatauluriskistä. Sopimuksen mukaan HKL hankkii CAF:ilta 20 junaa. Junat ovat 90 metriä pitkiä ja vastaavat pituudeltaan nykyisiä kahden yksikön (4 vaunun) junia.

Tällä hetkellä projektin olemassa oleva aikataulu tähtää siihen, että projekti etenee etenemissopimuksessa 2012 päätetyn kokonaisaikataulun mukaisesti niin, että Länsimetro voidaan ottaa liikennekäyttöön sovitun mukaisesti vuoden 2015 lopulla. Marras-joulukuun vaihteessa HKL, Länsimetro Oy ja HSL tarkastelevat yhteisesti kaikkia automaattimetroon ja Länsimetroon liittyviä aikataulukysymyksiä. Siemensin ilmoituksen mukaan täysin automaattiseen ajoon siirtyminen (liikennöinti ilman kuljettajia) siirtyy joka tapauksessa kuitenkin kuusi kuukautta myöhempään ajankohtaan eli helmikuuhun 2017.

Länsimetron rakentaminen on laajasti käynnissä. Ajotunnelit on louhittu ja ratatunneleista oli kesäkuun loppuun mennessä louhittu 26.729 m (96,2 % kokonaispituudesta). Helsingissä ratatunneleista on louhittu 100 % ja Espoossa 94,6 %. Ensimmäiset asemien rakentamisurakat ovat alkaneet.

Ensimmäisen uuden raitiovaunun roll-out-tilaisuus oli Otanmäessä 13.6. ja vaunu saapui Helsinkiin 25.6. Vaunun testit alkoivat välittömästi. Toinen vaunu saapuu Helsinkiin marraskuussa. Varsinaiset toimitukset (38 vaunua) ajoittuvat vuosille 2015-2018. Sopimus sisältää myös kolme optiota yhteensä 90 vaunun toimittamisesta vuosien 2018-2026 aikana.

LIITTEET

- Liite 1: Tuloslaskelmaennuste
  - Liite 2: Tuloslaskelma
  - Liite 3: Tase
  - Liite 4: Rahoituslaskelmaennuste
  - Liite 5: Investoinnit
  - Liite 6: Tunnusluvut
  - Liite 7: Tunnuslukujen laskentaperusteet
-

<u>TULOSLASKELMAENNUSTE</u>	KOKO VUOSI		
	Tilinpäätös 2012	Tulosbudjetti 2013	Ennuste 2013
Liikevaihto	66 863	74 795	72 527
Valmistus omaan käyttöön	4 507	4 782	5 347
Liiketoiminnan muut tuotot	27 439	27 072	31 757
Aineet, tarvikkeet	-8 832	-9 428	-8 737
Palveluostot	-32 275	-33 124	-31 798
Henkilöstökulut	-8 958	-9 638	-9 420
Poistot	-19 589	-22 159	-22 419
Muut kulut	-11 401	-11 812	-12 925
Liikevoitto	17 754	20 487	24 331
Rahoitustuotot	296	83	100
Rahoituskulut	-14 661	-17 250	-16 566
Voitto ennen satunnaiseriä	3 388	3 319	7 866
Voitto/tappio ennen tilinpäätössiirtoja	3 388	3 319	7 866
Poistoeron lisäys (-)/vähennys (+)	-6 343	968	-2 392
Vapaaehtoisten lisäys (-)/vähennys (+)	3 744	-4 287	-4 478
Tilikauden voitto/tappio	790	0	996

TULOSLASKELMA

TOTEUMA JAKSOLTA : 1.1.-30.9

	2013	2012
Liikevaihto	52 929	51 114
Valmistus omaan käyttöön	3 851	2 668
Liiketoiminnan muut tuotot	23 939	19 342
Aineet, tarvikkeet	-5 859	-5 887
Palveluostot	-21 426	-23 900
Henkilöstökulut	-6 870	-6 547
Poistot	-16 642	-14 480
Muut kulut	-9 080	-7 367
Liikevoitto/-tappio	20 842	14 943
Rahoitustuotot	80	205
Rahoituskulut	-12 208	-11 481
Voitto ennen satunnaiseriä	8 714	3 667
Voitto/tappio ennen tilinpäätössiirtoja	8 714	3 667
Poistoeron lisäys (-)/vähennys (+)	-2 634	592
Tilikauden voitto/tappio	9 468	4 259

TASE

	Ennuste 31.12.2013	Tase 31.12.2012
--	-------------------------------	----------------------------

VASTAAVAA

PYSYVÄT VASTAAVAT

Aineettomat hyödykkeet	947	827
Aineelliset hyödykkeet	464 378	422 999
Sijoitukset	38 289	33 288
Pysyvät vastaavat yhteensä	503 613	457 114

VAIHTUVAT VASTAAVAT

Vaihto-omaisuus	1 115	1 115
Saamiset	20 257	21 164
Rahat ja pankkisaamiset	83	83
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	21 455	22 361

VASTAAVAA YHTEENSÄ	525 068	479 476
---------------------------	----------------	----------------

VASTATTAVAA

OMA PÄÄOMA

Osakepääoma	322 022	322 022
Ed.tilikausien voitto/tappio	-3 616	-4 406
Tilikauden voitto/tappio	996	790
Oma pääoma yhteensä	319 402	318 406

POISTOERO	29 970	27 577
VAPAAEHTOISET VARAUKSET	7 866	3 388

VIERAS PÄÄOMA

Pitkäaikainen	136 731	68 460
Lyhytaikainen	31 099	61 644
Vieras pääoma yhteensä	167 830	130 104

VASTATTAVAA YHTEENSÄ	525 068	479 476
-----------------------------	----------------	----------------

RAHOITUSLASKELMAENNUSTE

**Varsinaisen toiminnan ja
investointien kassavirta**

	Tilinpäätös 2012	Tulosbudjetti 2013	Ennuste 2013
Tulorahoitus			
Liikevoitto	17 754	20 487	24 331
Poistot	19 589	22 159	22 419
Rahoitustuotot ja -kulut	-14 365	-17 168	-16 465
Investoinnit	-66 771	-111 897	-68 919
Varsinaisen toiminnan ja investointien nettokassavirta	-43 794	-86 419	-38 633

Rahoitustoiminnan kassavirta

Lainakannan muutokset	50 907	107 807	69 178
Muut maksuvalmiuden muutokset	-7 088	-21 388	-30 544
Rahoitustoiminnan nettokassavirta	43 819	86 419	38 633

Kassavarojen muutos

Kassavarat tilikauden alussa 01.01.	57	57	83
Kassavarat tilikauden lopussa 31.12.	83	57	83

KÄYTTÖMAISUUSHANKINNAT, 1000 €	Toteutunut 30.9.2013	Ennuste 2013	Tulosbudjetti 2013
TUOTANTOINVESTOINNIT			
Aineettomat oikeudet	126	221	20
Tehdas- ja tuotantorakennukset	8 328	11 779	22 970
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	280	470	0
Henkilö-, paketti- ja erikoisautot	34	34	35
Atk-laitteet	0	10	40
Osakkeet ja osuudet	0	5 000	0
Rakennusaikaiset korot	0	0	400
Yhteensä	8 767	17 514	23 465
JOUKKOLIIKENTEEN PERUSINVESTOINNIT			
Aineettomat oikeudet	96	151	96
Hallinto- ja laitosrakennukset	8 042	11 204	16 080
Tehdas- ja tuotantorakennukset	19	19	200
Muut rakennukset	2 933	3 926	6 282
Maa- ja vesirakenteet	3 149	8 328	21 520
Johtoverkostot ja laitteet	535	893	1 215
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	18 538	25 347	41 330
Henkilö-, paketti- ja erikoisautot	77	77	70
Liikkuvat työkoneet	466	1 283	1 345
Siirrettävät työkoneet	9	9	0
Muut koneet ja kalusto	55	167	294
Osakkeet ja osuudet	1	1	0
Yhteensä	33 922	51 405	88 432
HKL-Liikelaitos	42 689	68 919	111 897
HKL-Liikelaitos yhteensä	42 689	68 919	111 897

TUNNUSLUVUT

	Ennuste 2013	Tilinpäätös 2012
--	---------------------	-------------------------

TOIMINNAN LAAJUUS

Liikevaihto (1 000 €)	72 527	66 863
Liikevaihto/henkilö	469,8	445,8
Liikevaihdon muutos %	8,5	4,7
Investoinnit (1 000 €)	68 919	66 771
Taseen loppusumma (1 000 €)	525 068	479 476
Henkilöstökulut (1 000 €)	9 420	8 958
Henkilöstökulut liikevaihdosta %	13,0	13,4
Henkilöstö keskimäärin	154	150

KANNATTAVUUS JA PÄÄOMAN TUOTTO

Oman pääoman tuotto-%	6,9	5,2
Sijoitetun pääoman tuotto-%	5,3	4,6
Liikevoitto (1 000 €)	24 331	17 754
Liikevoitto - %	33,5	26,6

MAKSUVALMIUS

Quick ratio	0,3	0,2
Current ratio	0,3	0,2

VAKAVARAISSUUS

Omavaraisuusaste %	68,0	72,9
--------------------	------	------

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAPERUSTEET

TOIMINNAN LAAJUUS

Liikevaihto / henkilö (1 000 €)		Liikevaihto / Henkilöstö keskimäärin
Liikevaihdon muutos, %	100 x	Liikevaihdon muutos / Liikevaihto edellisellä kaudella
Henkilöstökulut liikevaihdosta %	100 x	Liikevaihto kaudella

KANNATTAVUUS JA PÄÄOMAN TUOTTO

Oman pääoman tuotto, %	100 x	(Liikelyijäämä ennen satunnaisia eriä + rahoituskulut) / (Oma pääoma+ vapaaehtoiset varaukset ja poistoerot(keskimäärin tilikaudella))
Sijoitetun pääoman tuotto, %	100 x	(Liikelyijäämä ennen satunnaisia eriä + rahoituskulut) / (Oma pääoma+ Sijoitettu korollinen vieras pääoma + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset)
Liikevoitto, %	100 x	Liikelyijäämä / Liikevaihto

MAKSUVALMIUS

Quick ratio		(Rahat ja pankkisaamiset + Rahoitusarvopaperit + Lyhytaikaiset saamiset) / (Lyhytaikainen vieras pääoma – Saadut ennakot)
Current ratio		(Vaihto-omaisuus + Lyhytaikaiset saamiset + Rahoitusarvopaperit + Rahat ja pankkisaamiset) / (Lyhytaikainen vieras pääoma – Saadut ennakot)

VAKAVARAISUUS

Omavaraisuusaste, %	100 x	Oikaistu oma pääoma / (Oikaistun taseen loppusumma - saadut ennakkomaksut)
---------------------	-------	--
